

В.О. Малиновський, М.І. Чанева. Полікомпонентна мезотерапія. – Стаття.

Анотація. Основна ідея, що лежить в основі мезотерапії, полягає в тому, що процес старіння шкіри людини пов'язаний із функціональним дисбалансом і нездатністю фібробластів синтезувати на колишньому рівні колагену і еластичні волокна поряд з іншими екстрацелюлярними компонентами матриксу сполучної тканини шкіри. У зв'язку із цим пропонується стимулююча мікроін'єкційна терапія комплексом метаболічних компонентів клітини, які містять у собі вітаміни, мінерали, амінокислоти, нуклеозиди, коензими, антиоксиданти і гіалуронову кислоту.

Ключові слова: мезотерапія, гіалуронова кислота, полікомпонентні склад.

V. Malinovskii, M. Chaneva. Multicomponent mesotherapy. – Article.

Summary. The basic idea underlying mesotherapy is that the aging process of human skin is associated with functional imbalance and inability of fibroblasts to synthesize collagen and elastic fibers at the same level as before along with other extracellular components of the matrix of connective tissue of a skin. In this connection, it is proposed to substitute and stimulate microinjection therapy actually with a complex of metabolic components of a cell, which include vitamins, minerals, amino acids, nucleosides, coenzymes, antioxidants and hyaluronic acid.

Key words: mesotherapy, hyaluronic acid, polycomponent composition.

УДК 615/012

Е.Л. Маркіна,

кандидат хімічних наук,

доцент кафедри медичної хімії та біології,

Одеський медичний інститут Міжнародного гуманітарного університету,

м. Одеса, Україна

С.В. Мокієнко,

кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної та клінічної фармакології,

Одеський медичний інститут Міжнародного гуманітарного університету,

м. Одеса, Україна

ФАРМАЦІЯ УКРАЇНИ. СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. Проаналізовані сучасний стан фармації та її перспективний розвиток, матеріали VIII Національного з'їзду фармацевтів України.

Ключові слова: фармація, фармацевтична промисловість, аптека.

13-16 вересня 2016 р. у м. Харків, напередодні Дня фармацевтичного працівника, проходив VIII Національний з'їзд фармацевтів України. У ньому взяли участь 500 делегатів з різних регіонів України і 43 учасники з 25 країн світу.

Фармація, як підкреслювалось на з'їзді, є важливим сектором галузі охорони здоров'я людини, а виробництво лікарських засобів – один із пріоритетних напрямків економічного розвитку країни [1].

На з'їзді фармацевтів України відмічалось, що лікарські засоби стають все більш недоступними для народу. Відбувається їх здороження, а натомість відсутні компенсаторні механізми. Зарубіжні ліки коштують у 5 разів більше, ніж вітчизняні. У грошовому відношенні ліки іноземного виробника відповідають 60%, а в натуральному – більше ніж 20%. У той же час продаж упаковок ліків українського виробника доходить до 80%. Це свідчить про те, що вітчизняна фармацевтична промисловість досить потужна. Вітчизняна фармація спирається на високотехнологічні підприємства, які гідно конкурують із продукцією іноземних виробників. Підтвердженням цього є дані компанії «Proxima Research», що входить до системи дослідження ринку «Pharm Xplorer»/«Фармстандарт», які співпадають з українськими.

На сьогодні в Україні зареєстровано більше 12 тис. найменувань лікарських засобів з урахуванням форм випуску, дозування та № упаковки. Так, 24 українських фармацевтичних виробника експортують

понад 400 найменувань лікарських засобів до країн СНД, Азії, Близького Сходу, Африки та Південної Америки.

Ректор НФаУ, член-кореспондент Національної академії наук України, професор В. Черних наголосив на потужному науковому потенціалі української фармації. Наразі понад 500 молекул лікарських засобів вітчизняної розробки знаходяться на різних етапах дослідження та впровадження в медичну практику. Розробка нової молекули потребує часу та великих затрат. На думку доповідача, потрібно об'єднувати ресурси потужних фармацевтичних підприємств та залучати до процесу провідних науковців.

Серед нових вимог часу В. Черних визначив необхідність розвитку військової та госпітальної фармації, відновлення військових кафедр у ВНЗ, які випускають медичні та фармацевтичні кадри. У кожній лікарні має бути внутрішньо госпітальна аптека, яка займатиметься екстемпоральним виготовленням ліків відповідно до потреб лікарні. У світовій фармацевтичній практиці госпітальна фармація займає важливе місце. Україна має впроваджувати і розвивати цей досвід.

Учасники з'їзду обговорювали питання контролю якості ліків. Мораторій на перевірки суб'єктів господарювання, запроваджений у 2014 р., практично зупинив контролюючу діяльність Держлікслужби й негативно вплинув на ситуацію на фармацевтичному ринку. Держава не може зараз гарантувати споживачеві якість ліків. Тому, як звучало на з'їзді, мораторій на перевірку аптечних закладів та постачальників ліків необхідно скасувати. За останні 5 років Держлікслужбою не допущено до споживача близько 10 млн. упаковок лікарських засобів неналежної якості на загальну суму близько 285 млн. грн. Послаблення державного контролю за якістю ліків призводить до негативних результатів.

Інформаційне поле у фармацевтичній сфері за останні роки розширилося. Найпопулярнішим періодичним спеціалізованим виданням для фармацевтичних працівників є щотижневик «АПТЕКА», який постійно аналізує фармацевтичний ринок та повідомляє про здобутки вітчизняної та зарубіжної фармації. Сьогодні на контрольованій території України знаходиться більше ніж 20 тис. аптечних закладів. У них працюють майже 50 тис. спеціалістів, з яких трохи більше половини становлять провізори.

Під час XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання якості медичної освіти», яка відбулася 12-13 травня 2016 року на базі Тернопільського медичного університету імені І.Я. Горбачевського, було прийнято низку важливих рішень у галузі вищої медичної освіти щодо стандартів фармацевтичної освіти [2]. За цими стандартами здійснюватимуть підготовку молодшого бакалавра (2 роки навчання) і магістра фармації (5 років) на денній формі навчання. Заочна форма навчання, за проектами стандартів, буде можлива лише на базі молодшого бакалавра з фармації. Вчитися потрібно буде ще 5 років. Більше ніхто не матиме права на навчання за заочною формою.

На конференції з'ясували питання про необхідність розмежування на фармацевтів і провізорів. Раніше аптеки були великі, мали до чотирьох відділів. Фармацевт працював у безрецептурному відділі, а провізор відповідав за рецептурний відпуск, виготовлення стерильних лікарських засобів тощо. Сьогодні абсолютна більшість аптек не поділені на відділи, тому такі відмінності в рівні підготовки не потрібні. У таких країнах, як США, Ізраїль та ін., здійснюють підготовку лише магістрів фармації.

Фармацевтичний ринок є одним із найбільш стійких сфер економіки. За підсумками 2015 р. він зріс на 40% у гривневому еквіваленті, а в доларовому – приблизився до значень 2010 р.

Вітчизняні фармацевтичні компанії стали активніше інвестувати ресурси в промоцію (серед провізорів і лікарів) та рекламу. Через зміну структури споживання ліків відбувся перерозподіл промоційних зусиль із лікарів на фармацевтів. Загальна кількість візитів до лікарів зменшилась, у той час як в аптечній мережі вона збільшилась.

За підсумками I кв. 2016 р., рейтинг аптечних мереж України очолюють «Аптека-Магнолія», «Сіріус-95», «Фармастор», «Медсервіс».

«Аптека-Магнолія» працює в 50 містах, у семи з них її питома вага на ринку перевищує 20%. ТОВ «Фармастор» працює в 54 містах, сумарна частка в цих містах становить 5,5%. Аптечна мережа «Медсервіс» працює в 99 містах, сумарна частка – 3,8%. Мережа «Сіріус-95» представлена в 122 містах із сумарною часткою 8,7%.

Україна має потужну фармацевтичну промисловість, яка відповідає стандартам належної виробничої практики (GMP), запровадженої в Україні ще у 2009 р. Ліцензії на виробництво лікарських засобів мають 112 підприємств, і всі вони відповідають вимогам GMP.

Директор ПАТ «Фармак» Ф. Жебровська під час свого виступу на з'їзді фармацевтів України підкреслила [1], що підприємство «Фармак» є соціально відповідальним, турбується про оновлення національного переліку та включення до нього сучасних генеричних препаратів. Препарати, які

підприємство випускає на ринок, включені до протоколів лікування, і їх ефективність доведена. Крім зазначеного, доповідач зауважила, що держава має спрямувати свою увагу на розвиток первинної ланки системи охорони здоров'я, лікування соціально небезпечних захворювань, таких як ВІЛ/СНІД, туберкульоз, необхідність вирішення проблем імунізації та лікування онкологічних захворювань. Вони передбачають не лише заходи із забезпечення економічної доступності ліків, але й зміни підходів до лікувального процесу. Для цього необхідно розробити та впровадити стандарти лікування. Міністерство охорони здоров'я України повідомляє, що вже розроблено 90% протоколів. Тому необхідно впровадити їх у лікувальний процес і забезпечити неухильне дотримання їх лікарями. Українські лікарі повинні виписувати рецепти за міжнародними непатентованими назвами. Це сприятиме забезпеченню економічної доступності ліків, тому що вітчизняні препарати в рази дешевші, ніж їх зарубіжні аналоги. Сьогодні, як відмітила доповідач, в Україні фізично недоступні близько 30% молекул, які є в Британському формулярі. Це означає, що лікувальний процес в Україні далекий від європейського. Галузь має розвиватися, а для цього потрібна законодавча база. Закон «Про лікарські засоби» є застарілим. Парламент має розглянути та ухвалити новий закон, який відповідатиме вимогам часу та європейському законодавству. Директор ПАТ «Фармак» також закликає органи державної влади сприяти взаємному визнанню інспекцій GMP та інших механізмів контролю якості між Європою та Україною.

Головуючий на з'їзді фармацевтів, В. Черних, користуючись тим, що в залі були присутні керівники Міністерства охорони здоров'я України, Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Міністерства економічного розвитку та торгівлі, Антимонопольного комітету України, висловив думки всіх керівників фармацевтичних підприємств щодо поліпшення ситуації із забезпеченням населення України лікарськими засобами та медичними виробами.

Заступник міністра охорони здоров'я України, доктор медичних наук, професор Роман Ілик повідомив учасників з'їзду, що уряд завершує формування комплексу заходів, спрямованих на здешевлення ліків. Основними стратегічними напрямками, на яких зосереджуватиметься увага профільного міністерства, буде:

1) вдосконалення Національної політики щодо лікарських засобів, з узагальненням і конкретизацією планів розвитку фармацевтичного сектору, в тому числі з такими основними елементами, як доступність ліків, фінансування системи забезпечення лікарськими засобами, їх постачання, регулювання й забезпечення якості, а також раціональне застосування лікарських препаратів;

2) уточнення Національного переліку основних лікарських засобів з урахуванням рекомендацій ВООЗ. Він міститиме лише ліки з доведеною ефективністю та такі, що входять до протоколів лікування розвинених країн світу;

3) запровадження референтних цін на лікарські засоби, що будуть включені до Національного переліку;

4) запровадження реімбурсації для лікарських засобів, що входять до Національного переліку, з використанням референтних цін.

Першочерговою проблемою для населення України є економічна доступність лікарських засобів. Її можна вирішити шляхом запровадження реімбурсації, тобто відшкодування з боку держави частини вартості лікарських засобів, які споживачі будуть одержувати в аптечних закладах. Так, із квітня 2017 року цю проблему буде частково вирішено. За програмою «Доступні ліки» в аптеках почали відпускатися безкоштовно серцево-судинні препарати, ліки для хворих на діабет II типу, бронхіальну астму. У таблиці наведені назви препаратів, які підпадають під програму реімбурсації.

Міністерство охорони здоров'я України пояснює вибір ліків від трьох хвороб тим, що саме вони найбільше впливають на показники смертності населення. Смертність від серцево-судинних хвороб становить 65% від загальної смертності населення в Україні. За статистикою, в 2015 році на діабет II типу страждало близько одного мільйона осіб. Хворих на бронхіальну астму було зареєстровано 210 тисяч осіб. Здебільшого, це діти та молодь. Ще одна з причин полягає в тому, що ці хвороби лікуються на амбулаторному рівні.

Згідно з програмою реімбурсації пацієнт може вибрати й отримати в аптеці найдешевший лікарський засіб безкоштовно або обрати іншу торгову марку, доплативши певну суму. Уряд не буде обмежувати вільний ринок ліків. Якщо пацієнт бажає придбати ліки, не маючи рецепта від свого лікаря, він може це зробити в будь-якій аптеці. Проте в такому випадку лікарський препарат безкоштовному продажу або зі знижкою не підлягає.

**Перелік лікарських препаратів (за основними речовинами),
які підпадають під програму реімбурсації.**

Серцево-судинні захворювання	Бронхіальна астма	Діабет II типу
Аміодарон (Amiodarone) Амлодипін (Amlodipine) Атенолол (Atenolol) Верапаміл (Verapamil) Гідрохлортіазид (Hydrochlorothiazide) Спіронолактон (Spironolactone) Фуросемід (Furosemide) Дигоксин (Digoxin) Еналаприл (Enalapril) Ізосорбіддинітрат (Isosorbidedinitrate) Карведілол (Carvedilol) Клопідогрель (Clopidogrel) Метопролол (Metoprolol) Нітрогліцерин Glyceryltrinitrate) Симвастатин (Simvastatin) Бісопролол (Bisoprolol)	Беклометазон (Beclometasone) Будесонід (Budesonide) Сальбутамол (Salbutamol)	Метформін (Metformin) Гліклазид (Gliclazide)

Таким чином, сумісна робота Міністерства охорони здоров'я України, вітчизняних науковців, працівників фармацевтичної промисловості, аптек повинні бути направлені на розвиток вітчизняної фармації, впровадження нових ліків та зменшення їх вартості з метою доступності їх для хворих. Програма «Доступні ліки» дає можливість хворим придбати деякі ліки безкоштовно або зі знижкою. Обіцяний процес розпочався і, сподіваємось, він не зупиниться.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nuph.edu.ua/nazustrich-viii-nacionalnomu-zizdu-farmaceutichnix-pracevnikiv-ukraini/>.
2. Матеріали XIII Всеукраїнської науко-практичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти». – Т. 1. – Тернопіль : Укрвидавництво, 2016.

Э.Л. Маркина, С.В. Мокиенко. Фармация Украины. Современность и перспективы. – Статья.

Аннотация. Проанализированы современное состояние фармации и ее перспективы развития, материалы VIII Национального съезда фармацевтов Украины.

Ключевые слова: фармация, фармацевтическая промышленность, аптека.

E. Markina, S. Mokienko. Pharmacy of Ukraine. Modernity and prospects. – Article.

Summary. The analysis the current state of pharmacy and its prospects for development, of the materials of the eighth National Congress of Pharmacists of Ukraine.

Key words: pharmacist, pharmaceutical industry, Pharmacy.